

De Bijbel is een spiritueel - en dus 'onlichamelijk' - boek: een misverstand.

1 Samuël 1, 1-20

Lieve mensen

Wat betekent het eigenlijk om een lichaam te hebben of een lichaam te zijn ?
Dat lichaam waarin wij zijn, waarmee wij zijn. *Waar*door wij zijn, maar niet *waar*voor wij zijn.

Dat lichaam dat ons dwars zit of waar we van genieten, dat lichaam dat we mooi kunnen vinden of lelijk, of gewoon maar matig. Dat lichaam waar anderen iets van vinden. Dat lichaam dat neervalt in stukken waarover we ons schamen of waar we blij mee zijn; stukken die we goed vinden of juist niet. Dat lichaam dat al door zovele andere lichamen is aangeraakt, vastgehouden, dat er niet meer was geweest zonder al die andere. Dat lichaam dat soms dagenlang, wekenlang onaangeraakt blijft. Dat lichaam dat onze tempel kan zijn, dat we kunnen verzorgen of verwaarlozen. Dat lichaam dat ziek wordt en beter, en soms niet meer – dat lichaam waarin wij sterven.

Dat lichaam waarover geschreven staat – en in deze viering gaat het daarom – dat de Levende het weefde in de schoot van onze moeder, met een eigen zin en betekenis hier op deze aarde.

Als dat zo is dat wij zo verbonden zijn met ons lichaam, en als het zo is dat de Bijbel ons over ons leven vertelt, dan kan het niet anders dan dat de Bijbelse spiritualiteit zich door en door verbindt met het lichaam. Het gaat over een beschouwen, waarin onze ziel zich verbindt met ons hart, onze handen en voeten, onze zintuigen, ons hoofd, onze buik, ... onze spieren.

Dat zien we vandaag ook in het verhaal van Hanna: de pijn van een onvruchtbaar *lichaam*, loopt over het *hart* naar een smeekbede aan *God*.

Het hart wordt niet alleen gezien als de grote spier die ons in leven houdt; maar ook als de zetel van ons gevoel. Dat idee is al bij de vroegste bijbelschrijvers te vinden. Zij wisten dat het hart van slag raakt, als een mens beroerd wordt. Nu zijn er gevoelens die we graag toelaten in ons hart: liefde, vriendelijkheid, mededogen, vrolijkheid, tederheid. We worden warm van die

gevoelens, voelen ons vrij en staan open voor anderen. Minder gelukkig zijn we wanneer gevoelens van angst, jaloezie, haat en wrok bezit nemen van ons hart. Die gevoelens benauwen ons. Als je boos bent of jaloers zie je immers het goede niet meer. Het is dan heel gemakkelijk om te zeggen met een christelijk-belerende blik: 'je moet niet jaloers zijn'. Maar, maak dat het hart wijs. Het hart laat zich niet afschepen door een paar rechtschappen hersencellen.

De schrijver van het Bijbelboek Samuel wist dat. In het verhaal van Elkana, Hanna en Pennina is iedereen jaloers op elkaar, en toch veroordeelt de schrijver dat niet. Hanna is jaloers op Pennina omdat zij geen kinderen kan krijgen en Pennina wel. Pennina is jaloers op Hanna omdat zij ziet dat Elkana meer van Hanna houdt, terwijl zij diegene is die Elkana kinderen heeft geschonken. Maar ook Elkana is jaloers: als hij haar ziet wenen vraagt hij haar of zij nu liever kinderen heeft óf een toffe man als hij. Is hij niet genoeg?

Geen van die drie wordt een aangenamer mens van die jaloezie. Pennina verandert in een pestkop, Hanna wordt blind voor de liefde van Elkana, en Elkana voelt zich daardoor zo tekort gedaan, dat hij nog weinig empathie kan opbrengen voor Hanna's verdriet.

Hanna weet zich echter los te wrikken uit die benauwende driehoeksverhouding, en ze gaat naar de tempel (die vaak symbool staat voor de binnenwereld). Hier stort Hanna haar hart uit in een gebed aan God. De priester van de tempel, Eli, ziet zoveel kwetsbaarheid kennelijk niet vaak en denkt dat ze dronken is. Hanna zegt hem - recht in zijn aangezicht -, dat ze gebukt gaat onder een groot verdriet en daarom tot God bidt. Eli ziet zijn vergissing in en antwoordt haar dat haar wens in vervulling zal gaan. En dat gebeurt ook: Hanna krijgt een zoon.

Die goede afloop is voor ons niet zo gemakkelijk. We weten dat het leven niet zo simpel en rechtvaardig is. In dit verhaal lijkt het wel alsof Hanna na een klein telefoontje met God in verwachting geraakt. En dat geluk heeft niet iedereen. Hoeveel mensen blijven er niet kinderloos, zelfs na tal van zware behandelingen en ik weet niet na hoeveel oprechte wensen en gebeden. Hoeveel mensen zijn er niet die een kind hebben verloren. Het leven is niet zo maakbaar als het in het verhaal van Hanna lijkt. En zelfs mensen die hun wens zien uitkomen, die wel een partner krijgen, wel een kind, wel een glansrijke

carrière, zien ook scheuren in die dromen ontstaan. Mensen worden ziek, kennen conflicten, maken verliezen mee.

De vraag is dus niet, hoe krijg en behoud je wat je hartje begeert. En ook niet wat je verkeerd hebt gedaan, als er pijn op je weg komt. De vraag is hoe je balanceert, hoe je kunt leven met pijn en hoe je die pijn met andere kan delen.

Hanna heeft wel een antwoord op die vraag. Ze toont het lef, en “lev” is het Hebreeuwse woord voor hart, om bij God en bij Elia plaats in te nemen. Om te zeggen: dit ben ik. Niet meer en niet minder. Zo voel ik me nu, niet beter en niet slechter. En dit is wat ik het allerliefst zou willen, ook al weet ik niet of ik het krijg. Ze zegt: dit is mijn lichaam – onvruchtbaar. Hier ben ik.

Hanna is opgeklaard als ze naar huis gaat. Ze heeft zichzelf niet wijsgemaakt dat ze niet jaloers of wanhopig mag zijn. Ze heeft haar verdriet de ruimte gegeven en nu is er weer plaats voor vertrouwen, dankbaarheid, en voor de liefde van Elkana.

Je zou kunnen zeggen, dat Hanna haar zuurstofarme bloed naar de longen heeft gebracht, waar de afvalstoffen zijn afgevoerd en ze nieuwe zuurstof heeft gekregen. Dit beeld van het hart, het bloed en de longen, toont ons dat ons spirituele leven – wat dit ook moge zijn – ook over onze bloedsomloop gaat. Omdat Hanna haar hart uitstort, kan er ruimte ontstaan voor iets goddelijks, iets goeds.

Je hebt een verte in je lichaam, zegt God. Een verte in je lichaam.

Ik wens ons allemaal een plek toe waar we het hart kunnen luchten, een plek waar ons lichaam zichtbaar wordt. Een verte ook. Zodat we kunnen tonen wie en hoe we zijn, niet meer en niet minder.

Zo komt er ruimte. Zo gebeurt God.

Koen Dekorte

De Lier, 8 oktober 2017

Met grote dank aan mijn vriend Adrie én de inspirerende voorgangers in de viering op 1 oktober jl. in Dominicus Amsterdam.